

Boekbespreking.

NIEUWE LITTERATUUR OVER MOSSEN.

De verschijning van enkele nieuwe mosflora's is geen toevallige gebeurtenis. Evenmin behoeft het ons te verwonderen, dat zich daaronder een deeltje bevindt, dat speciaal betrekking heeft op de mossen der bosschen. De ontwikkeling der phytosociologie heeft ongetwijfeld een opbloei der floristiek ten gevolge. De beteekenis der plantensociologie voor de toegepaste biologische wetenschappen, met name voor den boschbouw, heeft de behoefte doen ontstaan aan eenvoudige determinatiewerken. Zoo'n boekje is b.v. het in het vorige nummer besproken werkje van *Hesmer en Meyer: Waldgräser*. Ook het hier aan te kondigen deeltje van *Kurt Lohwag: Moose des Waldes, Bestimmungsschlüssel für Anfänger*. (uitgave *Fr. Deuticke, Weenen*) wil aan deze behoefte voldoen. Mossen determineeren is het werk van specialisten, microscopisch onderzoek is daartoe vaak onmisbaar. Doch het is mogelijk zich de namen eigen te maken van de meest voorkomende mossen, evenals dat het geval is met b.v. paddenstoelen. De *Kryptogamenflora für Anfänger* van *Lindau* is voor beginners wel wat kostbaar, om van de standaardwerken van *Rabenhorst* en *Migula* maar niet te spreken. Zeer aan te bevelen is echter de Fransche uitgave *Douin: Nouvelle flore des mousses et des hépatiques* met liefst 1296 voortreffelijke detailteekeningen. Men kan het zoojuist verschenen boekje van *Gams: Kleine Kryptogamenflora von Mittel-Europa: I. Die Moos- und Farnpflanzen*, althans wat de afbeeldingen betreft, als een voortreffelijke aanvulling beschouwen van *Douin*. De afbeeldingen uit het boekje van laatstgenoemden hebben vrijwel uitsluitend betrekking op details, die uit *Gams* zijn vrijwel alle habitusteekeningen. *Douin* behandelt de bladmossen en de levermossen, de tabellen zijn zoo ingericht, dat men zoowel fructificieerende als steriele planten kan determineeren. Een 10-maal vergrootende loupe is onmisbaar. Het boekje van *Gams* behandelt niet alleen de levermossen en bladmossen, maar ook de pteridophyten (Paardenstaarten, Wolfsklauwen, *Selaginella's*, Watervarens en de verschillende Varenfamilies i.e.z.). Verreweg de meeste aandacht is echter besteed aan de blad- en levermossen welke „für die heutige Vegetation der gemäßigten und kalten Zöne von viel grösserer Wichtigkeit sind als die in viel mehr Floren behandelten und daher hier absichtlich nur in knappsten Form zusammengestellten Farnpflanzen“. Het is een zeer gelukkige gedachte van den schrijver geweest, in dit boekje, dat toch in de allereerste plaats bestemd is om in het veld gebruikt te worden, twee hoofdtabellen op te nemen, één van de hoofdgroep der mossen, gebaseerd op de sporophyt en de andere gebaseerd op de kenmerken der gametophyt (dit is de steriele mosplant), welke tabellen in de meeste gevallen tot de families leiden en een enkelen keer zelfs tot de geslachten. In de tabellen der families en geslachten, welke dus tot de soort leiden, zijn zoowel de kenmerken der sporophyt als die der gametophyt verwerkt.

Lorch, in de uitgave van *Lindau's Kryptogamenflora*, heeft zijn indeelingen alleen gebaseerd op de kenmerken der gametophyt, doch indien de sporophyt aanwezig is, dan komt men in deze gevallen met de kenmerken daarvan veel sneller tot de familie. *Amann* en *Herzog* geven in hun determinatietabellen, een keuze der kenmerken zoowel van sporophyt als van gametophyt.

Zoals van een onderzoeker als *Gams*, die in den loop van vele jaren door eigen studie der mossen op vele reizen in verschillende landen van Europa, zich een zeer groote en veelomvattende kennis betreffende de mossen heeft eigen gemaakt, te verwachten was, is in dit boekje veel zorg besteed aan de nomenclatuur, (een aantal synoniemen zijn opgenomen), de standplaats en de verbreiding der soorten. Ik aarzel niet dit

